

XXXII DNI KULTURY FRANCUSKIEJ I FRANKOFONII

FRANCJA/USA

21.03.-13.05.2022

Wybór tematu 32 edycji Dni Kultury Francuskiej i Frankofonii wiąże się ze **stuleciem urodzin Jacka Kerouaca** (1922-1969). Ten słynny pisarz amerykański, ikona beatników – ruchu kulturowego, który zerwał z „American way of life”, głosząc nonkonformizm i swobodę twórczą, miał korzenie bretońskie, bretońskie nazwisko (Jean-Louis Le Bris de Kerouac) i, mimo, że urodzony w amerykańskim stanie Massachusetts, wychował się we francuskojęzycznej rodzinie imigrantów z Quebecu. W latach 1840-1930 blisko milion francuskich Kanadyjczyków wyjechało do USA w poszukiwaniu lepszego życia. Kerouacowi poświęcimy wystawę fotografii pt. „Sad Paradise. Ostatnia droga Jacka Kerouaca” autorstwa bretońskiego artysty René Tanguy’ego. Towarzyszyć jej będą wydarzenia przybliżające burzliwe życie pisarza i beatników.

Opowiemy także o czasach, w których francuscy królowie władali połową Ameryki oraz o amerykańskich mecenasach, którzy na początku XX wieku wsparli francuską sztukę współczesną. Na Facebooku Domu Bretanii będziemy pisać o wspólnej francusko-amerykańskiej historii, w tym o wojnie o niepodległość Stanów Zjednoczonych oraz o czarnoskórych artystach z USA, którzy znajdowali wolność we Francji.

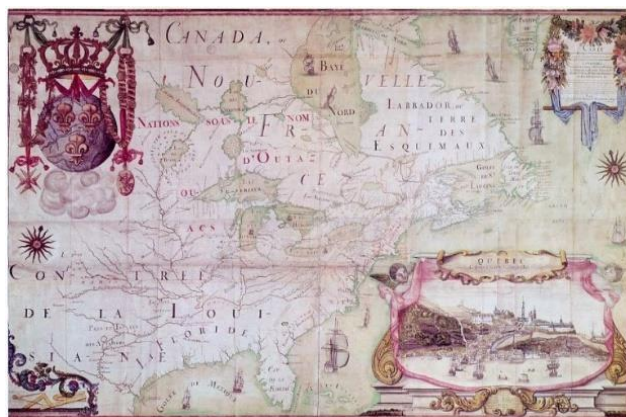
Zapraszamy także na **koncert „Thanks a million”** w dniu 25 kwietnia w klubie Blue Note. Utwory Louisa Armstronga zagrają gwiazdy francuskiej sceny jazzowej - trębacz Eric Le Lann oraz pianista Paul Lay.

21.03. g. 18.00 Dom Bretanii

„Nie tylko Luizjana. Dawne francuskie kolonie na terenie dzisiejszych Stanów Zjednoczonych” - wykład Marcina Bzdawki z Wydziału Historii UAM.

W XVIII wieku kolonie francuskie zajmowały teren blisko dwudziestu dzisiejszych stanów USA. Niemal połową Ameryki Północnej władał monarcha z Wersalu. Jak to się stało, że Francuzi tak łatwo opanowali w Ameryce teren wielokrotnie większy niż Francja i dlaczego tak szybko go stracili? Gdzie są francuskie miasta Cahokia i Kaskaskia? W czym kolonie francuskie przypominały starożytny Egipt? Czym różniły się od kolonii angielskich i hiszpańskich? Podczas wykładu poznamy ciekawostki o Francuzach w sercu Ameryki w XVIII wieku.

Marcin Bzdawka - historyk, prawnik, dziennikarz, kanadyista. Doktorant (Zakład Historii Nowożytnej do końca XVIII w., Wydział Historii UAM), którego pasją i przedmiotem badań naukowych jest historia francuskich kolonii w Ameryce. Autor audycji o niezależnej muzyce z Kanady ("Kanada Pachnąca Muzyką") emitowanej w poznańskim Radiu Afera."

6.04. (środa) g. 18.00 Dom Bretanii

Otwarcie wystawy fotografii René Tanguy'ego „Sad Paradise. Ostatnia droga Jacka Kerouaca”

Bretoński fotograf René Tanguy przez 6 lat podążał śladami Jacka Kerouaca, słynnego amerykańskiego powieściopisarza, beatnika, urodzonego sto lat temu we franko-kanadyjskiej rodzinie na wschodnim wybrzeżu USA. Zainspirowały go nieopublikowane listy, które pisali do siebie Kerouac i Youenn Gwernig, bretoński poeta i muzyk, który w latach 1957-69 mieszkał i pracował w Nowym Jorku. Obaj tęsknili za Bretanią. Dla Gwerniga była to ziemia, gdzie się wychował i do której wrócił, dla Kerouaca była to wyidealizowana kraina przodków. Fotograf odwiedził miejsca związane z Kerouakiem i Gwernigem w Bretanii, Kanadzie i Stanach Zjednoczonych. W swych fotografiach, bliskich estetyce Roberta Franka, dokumentuje miejsca i intuicyjnie oddaje atmosferę wolności oraz dekadencji, charakterystycznej dla ostatnich lat życia amerykańskiego pisarza.

Co roku na świecie sprzedaje się ponad 100 000 egzemplarzy powieści „W drodze” Kerouaca, wydanej w 1957 roku. Pisarstwo Kerouaca wywarło wpływ m.in. na Jima Morrisona, Boba Dylana i Toma Waitsa.

Cykl fotografii „Sad Paradise”, którego tytuł nawiązuje do wiersza podarowanego przez Allena Ginsberga Kerouacowi zanim wyruszył w drogę po Stanach Zjednoczonych, był prezentowany m.in. na wystawach w Vannes i w Breście.

René Tanguy (ur. 1955) – urodzony w Bretanii, w dzieciństwie wielokrotnie zmieniał z rodziną miejsca zamieszkania ze względu na pracę ojca, kilka lat mieszkał w Afryce. Jest absolwentem studiów fotograficznych na uniwersytecie w Marsylii. W swych pracach często podejmuje tematykę związaną z morzem.

Wystawa czynna do 30 czerwca od pon.-śr. g. 9 – 18, czw.-pt. – 9-17.

Wstęp wolny.

7.04. (czwartek) g. 18.00 Dom Bretanii

„Jack / Jean: frankokanadyjska tożsamość Kerouaca” - wykład dr. Krzysztofa Majera (UŁ)

Historię Pokolenia Beatu zwykło się wiązać – całkiem słusznie – z wielkimi miastami na dwóch krańcach Stanów Zjednoczonych. Kolebką był Nowy Jork, gdzie w latach czterdziestych poznali się Jack Kerouac i Allen Ginsberg, czołowi przedstawiciele nurtu. Nie bez powodu literaturę Beatu wpisuje się także w tzw. Renesans w San Francisco, ponieważ to właśnie w tym mieście, w połowie lat pięćdziesiątych, miały miejsce tak istotne wydarzenia jak odczyt w galerii Six, gdzie Ginsberg prezentował swój poemat *Skowyt*. Najśłynniejsza powieść Kerouaca, *W drodze*, to w sporej mierze autobiograficzny zapis podróży między tymi dwoma punktami: między Nową Anglią a Zachodnim Wybrzeżem.

A jednak nie sposób zrozumieć twórczości i życia Kerouaca – szczególnie jego późniejszego zwrotu ku skrajnej postaci katolicyzmu oraz jego narastającej nieufności wobec wielkomiejskiej bohemy – bez wzięcia pod uwagę faktu, że do Nowego Jorku przywędrował z niewielkiej, robotniczej miejscowości Lowell, w stanie Massachusetts, będącej wówczas jednym z największym skupisk ludności frankofońskiej w USA. Rodzina Kerouaca pochodziła bowiem z quebeckiego Saint-Hubert-de-Rivière-du-Loup. W swojej prezentacji postaram się pokazać, jak istotną rolę odgrywają frankokanadyjskie korzenie Kerouaca, a także

zarysować perspektywę, w jakiej utwory pisarza czyta się w Quebecu – perspektywę często całkiem odmienną od amerykańskiej.

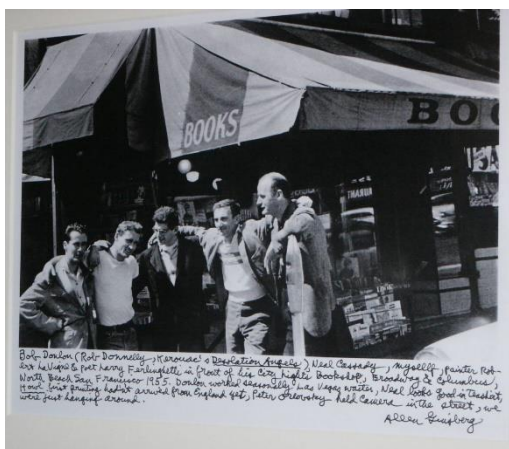
dr Krzysztof Majer – tłumacz literatury pięknej i tekstów naukowych; adiunkt w Zakładzie Literatury i Kultury Północnoamerykańskiej na Uniwersytecie Łódzkim. Przekładał m.in. Allena Ginsberga i Jacka Kerouaca, Patti Smith, Michaela Herra, Hermana Melville'a. Dwukrotny zdobywca nagrody Literatury na Świecie: za przekład Listów Ginsberga i Depesz Herra, nominowany również do Nagrody im. Boya-Żeleńskiego oraz do Nagrody Literackiej „Gdynia”. W 2015 r. rezydent kanadyjskiego Banff International Literary Translation Centre. Sekretarz redakcji czasopisma „Text Matters: A Journal of Literature, Theory and Culture”; współpracuje też z „Canadian Literature” (University of British Columbia) jako recenzent tekstów naukowych i prozy literackiej, członek Stowarzyszenia Tłumaczy Literatury oraz Polskiego Towarzystwa Badań Kanadyjskich.

13.04. (środa) g. 18.00 Dom Bretanii

„Straceńcy, buntownicy, wizjonerzy. Historia ruchu beatników” - wykład prof. Jerzego Jarniewicza (UŁ)

Była połowa lat pięćdziesiątych: kiedy o beatnikach zaczęło być głośno, szef FBI uznał ich za jedno z największych zagrożeń dla Ameryki. Ich anarchistyczne poglądy, szokujący styl życia i łamiąca wszelkie konwencje twórczość były zbyt wielkim wyzwaniem dla obowiązującego w Ameryce porządku. Związana pokoleniowo grupa poetów, prozaików i autsajderów, takich jak Allen Ginsberg, Jack Kerouac, William Burroughs, Lawrence Ferlinghetti, czy Gary Snyder, wyłoniła się ze sprzeciwu wobec jałowości mieszczańskiego świata i skompromitowanego zimnowojennego ładu, czerpiąc inspiracje z twórczości Walta Whitmana, francuskich poetów wyklętych, przede wszystkim Rimbauda, i z filozofii egzystencjalnej. Szukając alternatywnych wzorców kulturowych i wiarygodnej duchowości, część beatników sięgnęła po tradycję buddyzmu. Gdy w latach sześćdziesiątych ruszyła kontrkulturowa fala młodzieżowej rewolty, niektórzy z nich, zwłaszcza Ginsberg, przyłączyli się do tego nurtu, stając się jego duchowymi liderami. Czym był bunt beatników, jakie były jego źródła, jakie przybrał postaci, jak ewoluował z czasem i co po sobie zostawił – o tym opowiem w ilustrowanym dokumentalnymi zdjęciami wykładzie.

prof. Jerzy Jarniewicz - poeta, krytyk, tłumacz i wykładowca literatury angielskiej na Uniwersytecie Łódzkim, autor cenionych opracowań nt. współczesnej literatury amerykańskiej.

**21.04. g. 18.00 –Przyzwoicie Tani Czwartek – Kino
Muza – bilety 12 zł**

Projekcja filmu „W drodze” (On the road), reż. Walter Salles, 137’, 2012

Ekranizacja kultowej powieści „W drodze” Jacka Kerouaca. Młody pisarz Sal Paradise (alter ego autora), w towarzystwie przyjaciela i nieobliczalnego wódcęgi, Deana Moriarty’ego, oraz jego wyzwolonej dziewczyny Marylou, rusza w szaleńczą wyprawę po Ameryce, której celem jest poszukiwanie sensu życia. Podróżują autostopem, kradzionymi samochodami, szukając przygód, narkotyków, alkoholu i wolnej miłości, nieustannie stawiając czoła przeciwnościom losu. Ich wędrówka jest manifestem pokolenia bitników, uosobieniem i spełnieniem marzeń całego pokolenia, wyzwaniem rzuconym obłudnej obyczajowości i nudzie, a także porwijącą przygodą.

25.04. (poniedziałek) g. 19.00 Blue Note Jazz Club - bilety: 60 zł (sprzedaż: bilety24.pl)

Eric Le Lann / Paul Lay

Koncert „Thanks a million” w hołdzie Louisowi Armstrongowi

Miles Davis miał powiedzieć, że „nie można nic zagrać na trąbce, nawet nowoczesnego, co by nie pochodziło od Armstronga”.

Tytuł koncertu i jednocześnie płyty duetu Le Lann/Lay „Thanks a million”, wydanej przez *Gazebo/L’Autre Distribution* w 2018 roku i docenionej przez publiczność i krytykę, nawiązuje do albumu Louisa Armstronga z 1935 roku. Francuscy muzycy zagrają utwory, które zapisały się w historii jazzu dzięki legendarnemu trębaczowi z Nowego Orleanu. Usłyszymy znane tytuły jak *Dinah*, *Mack the Knife* czy *St. James Infirmary* oraz mniej znane *Louison* czy *Farewell to Louis*, a także własne kompozycje Le Lanna i Laya inspirowane muzycznym światem Satchmo. Subtelne i wyrafinowane aranżacje utworów, od przyjemnie swingujących po melancholijne bluesy, z których emanuje szczerłość i elegancja, przeniosą publiczność w świat nowoorleańskiego jazzu we współczesnym wydaniu.

Eric Le Lann - pochodzący z Bretanii trębacz i kompozytor jazzowy, laureat m.in. nagrody im. Django Reinhardta w 1983 roku. Nagrał kilkanaście albumów m.in. z takimi muzykami jak Archie Shepp, Al. Foster, Eddie Gomez czy Martial Solal. Wśród muzyków, z którymi występował wymienić można takie gwiazdy jak Chet Baker, Herbie Hancock, Dexter Gordon czy Billie Higgins. Od najmłodszych lat muzyk jest miłośnikiem Armstronga, który jako pierwszy wywarł na nim znaczący i trwały wpływ. Francuski artysta

bezbłędnie zrozumiał i rozwinął w swojej grze charakterystyczną dla Mistrza z Luizjany czystość melodii, wyrazistość rytmu, rozłożenie akcentów.

Paul Lay - muzyk młodszego pokolenia, absolwent paryskiego wyższego konserwatorium muzycznego, doceniony przez krytyków i Francuską Akademię Jazzu, laureat nagrody im. Django Reinhardta dla najlepszego francuskiego muzyka jazzowego roku 2016 oraz zdobywca prestiżowego tytułu „Muzyka Roku” Victoires du Jazz 2020, nazwany przez dziennik Le Monde „najbardziej utalentowanym pianistą jazzowym swojego pokolenia” ujmuje swoją świeżością i wyjątkowym instynktem melodycznym i wyobraźnią-harmoniczną. Koncertuje na całym świecie. Występował m.in. z Barbarą Hendricks i Riccardo del Fra. Wydał 5 albumów.

5.05. (czwartek) g. 18.00 – Online - [Zoom](#) / [Facebook](#)

"Amerykanie w Paryżu. Odkrywanie nowoczesnej sztuki francuskiej przez Amerykanów w drugiej połowie XIX wieku" - wykład online dr. Pawła Ignaczaka

W 1870 roku zostało otwarte Metropolitan Museum of Art w Nowym Jorku, najważniejsze muzeum sztuki w Stanach Zjednoczonych. Wydarzenie to było śladem przemian zachodzących w społeczeństwie amerykańskim – bogacący się biznesmeni stawali się kolekcjonerami. W wyniku wybuchu wojny domowej niektórzy z nich, jak np. William Thompson Walters, wyjechali do Europy, do Paryża. Do Francji trafili w tym czasie także artyści, m. in. James Abbott McNeill Whistler czy Mary Cassatt.

Nasze spotkanie poświęcone będzie działaniom kolekcjonerów, marszandów i artystów, ich kontaktom oraz tworzonym przez nich sieciom relacji. Amerykanie dzięki pobytowi w Paryżu odkrywali francuską sztukę współczesną, przyczyniając się do jej rozwoju oraz jej znajomości w Stanach Zjednoczonych.

Dr Paweł Ignaczak - historyk sztuki, pracujący obecnie na Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. W latach 2006-2007 i 2008-2009 pracował w dziale Kolekcji Artystycznych Biblioteki Polskiej w Paryżu, gdzie od 2015 roku zorganizował kilka wystaw grafiki polskiej.

11.05. (środa) g. 18.00 Dom Bretanii

„Od Verrazzano do La Vérendrye: francuskimi śladami po amerykańskiej mapie”

Wykład dr. Marcina Bzdawki

13.05 (piątek) g. 18.00 Dom Bretanii

„Beat Generation w Nowym Jorku i San Francisco” - wykład Anny Wyrwik

Beat Generation ma swe legendarne kawiarnie, w których odbywały się ważne rozmowy, mieszkania, z którymi związane są pierwsze spotkania i imprezy, kluby, w których słuchało się jazzu, skwery, na których kupowało się narkotyki, czy zwykłe bary, w których Kerouac lubił pić piwo wieczorami. Wykład będzie podróżą po tych miejscach. Znajdziemy się

na nowojorskim Manhattanie, dolnym w West i East Village, i górnym w Harlemie i okolicach Uniwersytetu Columbia, a także na Brooklynie. Potem ruszymy na zachodnie wybrzeże do San Francisco, a głównie do dzielnicy North Beach. Wstąpimy też do Lowell w Massachusetts oraz do Orlando i St. Petersburga na Florydzie, czyli do miejsc, gdzie Jack Kerouac się urodził i spędził dzieciństwo, oraz gdzie przeżył swe ostatnie dni. To będzie też podróż w czasie, bo z lat powojennych przeniesiemy się do współczesności, by zobaczyć, jak te miejsca wyglądają teraz, co się zmieniło, czego już nie ma, a co powstało, by oddać hołd Beat Generation.

Anna Wyrwik – socjolog i kulturoznawca. Od kilkunastu lat zajmuje się tematyką Beat Generation. Prowadziła badania w archiwach związanych z *beatem* w Stanach Zjednoczonych (Nowy Jork, San Francisco, Austin), brała też udział w wielu konferencjach naukowych w Polsce i za granicą. Jest członkiem European Beat Studies Network